

Utbildningsförvaltningen
Sara Bjurefors
0171-626977
sara.bjurefors@enkoping.se

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Medborgarförslag, Handlingsplan för identifikation av stöd för särskilt begåvade elever

Förslag till beslut

Förslag till nämnden

Medborgarförslaget anses besvarat.

Beskrivning av ärendet

Ett medborgarförslag har inkommit gällande upprättande av en kommundemensam handlingsplan för identifikation av och stöd till särskilt begåvade elever.

Utbildningsförvaltningens bedömning

Medborgarförslaget lyfter en del av det dominerande uppdraget för utbildningsförvaltningens verksamheter, d.v.s. att alla barn ska få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina egna förutsättningar.

I såväl läroplaner, skollag som utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens långsiktiga plan tydliggörs detta uppdrag.

"Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål." Skollagen 3 kap. 2 §.

En nulägesbedömning kring just särskilt begåvade barn och elever har gjorts i förvaltningen. Bedömningen visar att det finns skillnader i kunskap gällande detta område mellan och inom verksamheterna (förskola, grundskola och gymnasieskola). Även förekomsten av rutiner och riktlinjer skiljer sig åt. Utifrån detta ges nu ett uppdrag till respektive verksamhetsgren att se över befintliga rutiner och göra dessa kända för medarbetarna, och i de fall rutiner saknas formulera och implementera dessa. Från den centrala forsknings- och utvecklingsenheten (FoU) planeras kompetensutveckling för förvaltningens pedagoger under 2023.

Det arbete som nu sker i respektive verksamhet och den kommungemensamma utbildning som kommer att hållas, förväntas ge en större effekt för berörda elever än utarbetande av en kommungemensam handlingsplan. Med denna bakgrund prioriteras inte utarbetande av en kommungemensam plan i nuläget.

Riktlinjer finns också att hämta hos såväl Skolverket som SKR.

Vi tackar medborgaren för ditt engagemang i frågan.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2022-12-01

Medborgarförslag, Handlingsplan för identifikation av stöd för särskilt begåvade elever Kommunfullmäktige (2022-09-19 KF §116)

Protokollsutdrag KF 2022-09-19 KF §116

Linda Lindahl
Förvaltningschef
Enköpings kommun

Maria Flinck Thunberg
Verksamhetschef
Enköpings kommun

Kopia till:
Kommunfullmäktige
Förslagsställaren

För- och efternamn

Folkbokföringsadress

Postnummer

Postadress

Telefonnummer

E-postadress

Förslag

Medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av och stöd för särskilt begåvade elever

Motivering

Skollagen ändrades 2010 och det står numera i klartext att "Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling". Samma år publicerade professor Roland S Persson en stor undersökning där 287 särskilt begåvade svenskar deltog, varav 92% upplevt att de inte fått stöd och förståelse från sin omgivning under sin skoltid.

Skolverket släppte 2015 ett omfattande stödmaterial om särskilt begåvade elever (ca 5% av populationen, dvs ca en i varje skolklass), men det råder tyvärr fortfarande stor okunskap om särskild begåvning i stora delar av skolvärlden, enligt återkommande vittnesmål i de föräldranätverk som finns.

Skolinspektionen larmade 2016 om att "På en del skolor tycker runt två tredjedelar av eleverna att de får för lite utmaningar" (en tredjedel i genomsnitt över landet), baserat på en enkät med svar från 42 000 niondeklassare. Samma rapport visar att en tredjedel av pedagogerna i grundskolan tycker att det är viktigt att eleverna får vänta in varandra så att alla kan gå framåt tillsammans (även här två tredjedelar på vissa skolor, framgår av Skolverkets SIRIS-enkäter). Problemet är så allvarligt att bristande utmaningar listades överst på Skolinspektionens lista över utvecklingsbehov i deras efterföljande årsrapport och i rubriken till generaldirektörens krönika om årsrapporten.

Hårdast drabbade blir förstås de särskilt begåvade eleverna, som får ännu mindre andel utmaningar och dessutom är mer beroende av utmaningar för sitt välbefinnande. Att år efter år vänta in andra elever tar inte bara ifrån dem möjligheten att utveckla studieteknik och frustrationstolerans, för det som tänjer deras kapacitet, utan leder ofta till utåtagerande eller inåtvändhet. Det hör inte till ovanligheten att barnen blir hemmasittare och många presterar t.o.m. under snittet i skolan. Det framförs ibland argument på temat att särskilt begåvade barn måste hållas tillbaka av rättviseskäl och för att andra barn inte ska bli av med ett användbart draglok och kanske även en gratis hjälplärare i klassen, men de kan lika gärna bli ett stökigt störmoment om de inte ges samma rätt som andra elever att få den undervisning som de har behov av.

För en del särskilt begåvade elever "krävs ofta en större organisatorisk flexibilitet än vad en lärare kan hantera inom klassen", enligt Skolverkets stödmaterial, så ansvaret kan inte lämpas över på den enskilda läraren. Det ska inte heller glömmas bort att särskilt begåvade bland nyanlända och socioekonomiskt utsatta elever är i extra stort behov av systematiserat arbete då de idag upptäcks ännu mer sällan än andra särskilt begåvade och därmed inte får den hjälp de behöver.

Av föräldranätverken framgår att det i många fall inte ens räcker till med de spetsutbildningar som finns och dessutom behövs stora anpassningar redan i lägre årskurser. Det berättas även om hur tandlöst dagens sanktionssystem är i praktiken, så det går tyvärr inte att luta sig tillbaka och tro att allt redan är löst i och med det regelverk som är på plats, ansvar som är utdelat och information som finns tillgänglig för den aktive. Med utgångspunkt i en handlingsplan behöver inte minst kunskap spridas och attityder lyftas till ytan och arbetas med.

Med bakgrund av vad jag skrivit ovan vill jag härmed inkomma med ett medborgarförslag att kommunen, med utgångspunkt i SKRs (f.d. SKLs) "Handlingsplan särskilt begåvade barn och elever 2016" - i likhet med Uppsala kommun, utvecklar och implementerar en handlingsplan för hur särskilt begåvade elever i kommunen ska identifieras och få sina behov uppfyllda. SPSM kan kontaktas som stöd i arbetet.

Uppsala:

<https://barnochelevhalsan.uppsala.se/om-barn-och-elevhalsan/sarskilt-begavade>

SKR:

www.lulea.se/download/18.264cc79b16756691303113bf/1544451592819/Handlingsplan%20s%C3%A4rskilt%20beg%C3%A5vade%20barn%20och%20elever%202016.pdf

Paragraf 116

Ärendenummer KS2022/618

Medborgarförslag - Handlingsplan för identifikation av stöd för särskilt begåvade elever

Kommunfullmäktiges beslut

Medborgarförslag överlämnas till utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden för beredning och beslut. Kommunfullmäktige ska informeras om beslutet.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag om handlingsplan för identifikation av stöd för särskilt begåvade elever har inkommit.

Beslutsunderlag

Medborgarförslag, 2022-07-01

Beslutet skickas till:

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, för åtgärd